

NOKUTs tilsynsrapporter

Helsefremmende kosthold for mennesker med utviklingshemming

AOF Vestland

Oktober 2019



NOKUT 

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved fagskolene. Dette gjør vi blant annet ved å godkjenne nye fagskoletilbud. Fagskoleutdanning er en yrkesrettet utdanning på et halvt til to år, som bygger på videregående skole eller tilsvarende realkompetanse. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT. Alle fagskoletilbud må tilfredsstillе nasjonale kvalitetsstandarder. NOKUT godkjenner også institusjonenes interne system for kvalitetssikring.

Tilbyder/Utdanningssted:	AOF Vestland
Utdanningstilbudets navn:	Helsefremmende kosthold for mennesker med utviklingshemming
Nivå/fagskolepoeng:	30
Undervisningsform:	Stedbasert
Sakkyndige:	Ane Cecilie Westerberg Turid Iversen
Dato for vedtak:	25.10.2019
NOKUTs saksnummer	19/02197

Forord

Fagskoleutdanning er høyere yrkesrettet utdanning som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. En fagskoleutdanning har et omfang på minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen, må utdanningen være akkreditert av NOKUT.

Vurderingsprosessen starter med at en søker sender inn søknad til NOKUT om akkreditering av en utdanning. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering, der NOKUT avklarer om forutsetningene er til stede for videre behandling av søknaden. For de søkerinstitusjoner som ikke har en akkreditert fagskoleutdanning fra før av, vil NOKUTs innledende vurdering også omfatte om søkeren oppfyller kravene til styringsordning, forskrift og system for kvalitetssikring.

Søknader som tilfredsstillter forutsetningene for behandling blir vurdert av eksterne, uavhengige sakkyndige oppnevnt av NOKUT. De sakkyndige vurderer søknaden opp mot kravene i fagskoletilsynsforskriften kapittel 3.

Til den sakkyndige vurderingen har NOKUT oppnevnt:

- Ane Cecilie Westerberg
- Turid Iversen

Dersom de sakkyndige finner at ett eller flere av de faglige kriteriene ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, sendes et rapportutkast (kapittel 3 i denne rapporten) til søkeren for kommentarer. Søkeren kan da påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT tillater i tillegg mindre justeringer. De sakkyndige vurderer tilbakemeldingen fra søkeren, før NOKUT konkluderer og fatter endelig vedtak.

NOKUT har konkludert med at denne søknaden fra AOF Vestland tilfredsstillter kravene for akkreditering av fagskoleutdanning. I denne rapporten har vi samlet alle vurderingene som danner grunnlag for akkrediteringen av utdanningen. Fagskolen plikter å gjennomføre utdanningen slik det fremgår av denne rapporten og søknaden som ligger til grunn.

Helsefremmende kosthold for mennesker med utviklingshemming ved AOF Vestland tilfredsstillter NOKUTs krav til utdanningskvalitet og er akkreditert i vedtak av 25. oktober 2019.

NOKUT, 25. oktober 2019

Øystein Lund
tilsynsdirektør

Innhold

1	Informasjon om søkeren	1
1.1	Informasjon om fagskolen og utdanningen	1
2	System for kvalitetssikring og grunnleggende forutsetninger	2
3	Sakkyndig vurdering av utdanningen	3
3.1	Oppsummering	3
3.2	Læringsutbytte og navn	3
3.3	Opptak	6
3.4	Samarbeid med yrkesfeltet	7
3.5	Standarder, konvensjoner og avtaler	7
3.6	Omfang og studieplan	8
3.7	Utdanningens innhold og emner	9
3.8	Undervisning, veiledning og vurdering	14
3.9	Praksisordning	17
3.10	Undervisningspersonale	17
3.11	Faglig ansvarlig	19
3.12	Sensorer	19
3.13	Infrastruktur	20
3.14	Konklusjon etter sakkyndig vurdering	21
4	Tilsvarsrunde	22
4.1	Søkerens tilbakemelding	22
4.2	Sakkyndig tilleggsvurdering	25
4.3	Endelig konklusjon fra sakkyndig komité	31
5	Vedtak	32
6	Dokumentasjon	32
	Vedlegg 1	33

1 Informasjon om søkeren

1.1 Informasjon om fagskolen og utdanningen

AOF Vestland søkte NOKUT 4. mars 2019 om akkreditering av Ernæring for mennesker med utviklingshemning som fagskoleutdanning. Utdanningen er på 30 studiepoeng som gis på deltid over ett år. Den omsøkte undervisningsformen er stedbaset.

Søker har allerede godkjente fagskoleutdanninger.

2 System for kvalitetssikring og grunnleggende forutsetninger

Fra og med høsten 2017 vurderer ikke NOKUT om forutsetningene for å søke om akkreditering, er oppfylt for fagskoler som allerede har godkjente utdanninger. Vi vurderer heller ikke systemet for kvalitetssikring. Derfor inneholder ikke denne rapporten noen administrativ vurdering av kravene i fagskoletilsynsforskriften §§ 3-1 og 5-1. De sakkyndige vurderer likevel kravene i § 3-1 (1) a og § 3-1 (2)-(6).

I stedet vil NOKUT kvalitetssikre grunnleggende forutsetninger og system for kvalitetssikring ved en periodisk gjennomgang av alle fagskolers administrative og organisatoriske rutiner. Det vil komme mer informasjon om ordningen på www.nokut.no.

3 Sakkyndig vurdering av utdanningen

Teksten i dette kapittelet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer «vi», er det et uttrykk for de sakkyndige. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

3.1 Oppsummering

Overordnet synes vi studietilbudet er relevant og yrkesrettet for studentene og at studietilbudet har et forventet læringsutbytte som i hovedsak svarer på yrkesfeltets behov. Læringsaktivitetene er delvis tilpasset det forventede læringsutbyttet. Søknaden har noen mangler som gjør at vi ikke vil anbefale at studietilbudet akkrediteres uten endringer.

For at studietilbudet skal kunne akkrediteres må søkeren innføre en praksisperiode for å sikre at alle studentene har et innblikk i ernæringsarbeid for personer med psykisk utviklingshemming. Det må redegjøres for hvilke arbeidsplasser som vil være relevante som praksisplass. Det må også omorganiseres noe på emnene for å sørge for tilstrekkelig tid til undervisning i emne 2, det fagspesifikke emnet. I tillegg må det sikres at studentene oppnår et minimumsnivå av ernæringskunnskap som dekker makro- og mikronæringsstoffer, samt kostrådene, ved å for eksempel innføre en skriftlig eksamen av emne 2. Det forventes at det legges opp til mer veiledning i emne 3 for at studentene skal kunne gjennomføre fordypningsoppgaven på en god måte.

Derutover må det legges ved leieavtale for undervisningslokalene, en samarbeidsavtale med minst ett bibliotek og tydeliggjøres hvilke nivåer nåværende samarbeidsavtaler er undertegnet på.

3.2 Læringsutbytte og navn

§ 3-2 Utdanningen skal gi ett samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studentene oppnår etter fullført utdanning, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

§ 3-3 (1) Utdanningens navn skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Vurdering

Forventet læringsutbytte etter endt fagskoleutdanning:

Kunnskap

- Kandidaten har kunnskap om kommunikasjonens og samhandlingens betydning i ernæringsarbeid for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten har kunnskap om ernæringsfaglige utfordringer, kosthold og ernæringsmessige tiltak som fremmer helse og forebygger sykdom.
- Kandidaten har kjennskap til relevante lover som regulerer tjenesteytingen i helse- og omsorgstjenesten, nasjonale anbefalinger og retningslinjer for arbeid med kvalitet på tjenester, samt retningslinjer for kosthold i tråd med statens anbefalinger

- Kandidaten har kunnskap om fagfeltet ernæring i miljøarbeid for mennesker med utviklingshemming og hvilke tiltak og tjenester som finnes for mennesker med ernæringsmessige utfordringer
- Kandidaten kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om ernæring som grunnlag for utvikling av ernæringsmessige tiltak og tjenester for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten forstår betydningen av å legge til rette for ernæringsmessige tiltak for mennesker med utviklingshemming og forstår betydningen av at faglig kunnskap og ressurser benyttes hensiktsmessig for menneske og samfunn

Ferdigheter

- Kandidaten kan anvende sin kunnskap om etikk, relevant lovverk og forskrifter i praktiske og teoretiske problemstillinger som omhandler ernæring og måltider for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten kan med utgangspunkt i eget faglig ståsted kartlegge og identifisere faglige problemstillinger og behov, og iverksette ernæringsmessige tiltak for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten kan anvende kunnskap om fysisk aktivitet og ernæring for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten kan finne og henvide til informasjon og fagstoff som er relevant for yrkesfaglige problemstillinger i ernæringsarbeid for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten kan kartlegge den helhetlige livssituasjonen til mennesker med utviklingshemming og på bakgrunn av dette iverksette ernæringstiltak

Generell kompetanse

- Kandidaten har forståelse for etiske og kulturelle utfordringer og dilemmaer i arbeidet med ernæring for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten har utviklet en etisk grunnholdning og forståelse for hvilke prinsipper som ligger til grunn når en arbeider med ernæring for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten kan utføre individuelle tilrettede ernæringsmessige tiltak som kan bidra til helsefremgang for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten kan bygge relasjoner med fagfeller, tverrfaglig og tverretatlig, i ernæringsarbeid for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten kan ut fra faglig ståsted utvikle og tilrettelegge tiltak og tjenester i ernæringsarbeid som tar hensyn til i ressurser og behov hos mennesker med utviklingshemming

Overordnet vurdering av læringsutbyttet (§ 3-2)

Studiet tar sikte på å gi helsefagarbeidere som jobber, skal eller ønsker å jobbe med personer med utviklingshemming økt kompetanse innen ernæring. Vi vurderer at det er et stort behov for ernæringskompetanse blant helsefagarbeidere, og at økt kompetanse er av betydning for kvaliteten på helsetilbudet som brukerne av tjenestene mottar. I hovedsak vurderer vi de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene som relevante for studentgruppen studiet retter seg mot, men vi savner at begrepene matvare-/råvarekunnskap og ernæringsstatus fremkommer tydeligere i overordnet læringsutbytte.

Læringsutbyttet under ferdigheter som lyder «Kandidaten kan med utgangspunkt i eget faglig ståsted kartlegge og identifisere faglige problemstillinger og behov, og iverksette ernæringsmessige tiltak for mennesker med utviklingshemming» bør omformuleres. Det fremstår noe uklart hva som legges i «eget faglig ståsted». I stedet bør man vektlegge at kandidatene ved hjelp av anerkjente, vitenskapelige metoder kan identifisere faglige problemstillinger og behov, samt kartlegge ernæringsstatus.

Ernæringsstatus er ikke nevnt i de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene, noe som vi anser som mangelfullt. Generelt savner vi et tydeligere formulert læringsutbytte knyttet til kunnskap og ferdigheter innen vurdering av ernæringsstatus, noe som er kritisk for å kunne vurdere behov og iverksette relevante tiltak knyttet til mat og måltider.

Det er lite fokus på mat, matvarer/råvarer og kostholdsråd i læringsutbyttebeskrivelsene på overordnet nivå. Nødvendig kunnskap om mat og råvarer som kilder til næringsstoffer er viktig for å sikre et sunt kosthold til personer med utviklingshemming. Det ville trolig være relevant og oppnåelig for gruppen av studenter å i større grad fokusere på mat og matvarebaserte kostholdsråd som grunnlag for ernæringsstiltak blant personer med utviklingshemming.

I flere av læringsutbyttebeskrivelsene benyttes ordet «ernæring», noe som kunne vurderes byttet ut med «kosthold». For eksempel defineres ernæring på følgende måte i store norske medisinske leksikon (forkortet utdrag) «Ernæring omfatter behovet for energi og næringsstoffer og hvordan næringsstoffene fordøyes og omsettes gjennom fysiologiske og biokjemiske prosesser i celler og organismer. I praksis brukes ernæring om sammenhengen mellom mat, næringsstoffer og helse hos mennesker.». Som det fremgår av definisjonen er begrepet bredt og innebærer betydelig innsikt i fysiologi og biokjemi. Kandidatene ved fagskolestudiet vil oppnå begrenset med kunnskap om næringsstoffer, biokjemi og fysiologi på en 30 studiepoengs fagskoleutdanning, men vil med større sannsynlighet kunne oppnå et hensiktsmessig faglig kunnskapsnivå knyttet til mat, matvaregrupper og måltider, samt helsefremmende kostråd.

Kompetansemålet «Kandidaten kan utføre individuelle tilrettelagte ernæringsmessige tiltak som kan bidra til helsefremgang for mennesker med utviklingshemming» fremstår ambisiøst basert på 30 studiepoeng innen grunnleggende ernæring hvorav kun 12 studiepoeng er rene ernæringsfag. Trolig kan kandidatene *bidra* til «individuell tilrettelegging» sammen med helsepersonell, men de vil ikke ha tilstrekkelig kunnskap til å sikre faglig forsvarlighet i den individuelle tilpasningen av ernæringsmessige tiltak.

Læringsutbyttebeskrivelsene følger det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket tilsvarende nivå 5.1. Nivåbeskrivelsene anses korrekt plassert (kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse).

§ 3-3 (1) Utdanningens navn skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Studiets navn angitt i studieplanen er «Ernæring for mennesker med utviklingshemming». I flere av de vedlagte dokumentene til søknaden er navnet angitt som «Ernæring i miljøarbeid for mennesker med utviklingshemming». Vi mener navnet som er angitt i studieplanen er mer presist. Vi vurderer imidlertid at et navn på studietilbudet som for eksempel «Helsefremmende kosthold for mennesker med utviklingshemming» ville være et mer forklarende navn. Et navn som inneholder ordet «kosthold» ville være en mer riktig beskrivelse av hva man kan forvente at studentene får ut av utdanningen. Ordet ernæring favner bredt og innebærer tematikk som makro-, mikronæringsstoffer, ernæringsfysiologi, biokjemi osv.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- vurdere å endre navnet slik at begrepet «kosthold» erstatter «ernæring»
- vurdere å rette opp navnet i avtalene tilhørende studiet
- revidere kompetansemålet «Kandidaten kan utføre individuelle tilrettelagte ernæringsmessige tiltak som kan bidra til helsefremgang for mennesker med utviklingshemming» slik at det fremgår at studentene kan *bidra* til «individuell tilrettelegging» sammen med helsepersonell
- inkludere vurdering av ernæringsstatus i de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene
- i større grad fokusere på matvarer og kostholdsråd fremfor «ernæring»

3.3 Opptak

§ 3-1 (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:
a) Grunnlag for opptak.

Det formelle opptakskravet som er angitt i studieplanen er følgende:

«Fullført og bestått videregående opplæring fra programområdene Helsearbeiderfaget i utdanningsprogram for helse og oppvekst. Hjelpepleiere og omsorgsarbeidere kan også søke.»

Vurdering

Vi mener det er riktig at utdannelsen er for de som har bestått videregående opplæring i Helsearbeiderfaget samt hjelpepleiere og omsorgsarbeidere. Utdannelsen vurderes svært relevant også for de som har fullført og bestått programområdet Barne- og ungdomsarbeiderfaget i utdanningsprogrammet for helse og oppvekst. Det bør derfor vurderes om disse kan kvalifisere til opptak til den aktuelle fagskoleutdannelsen. Dette begrunner vi med at mange som er barne- og ungdomsarbeidere arbeider med barn- og unge med utviklingshemming og vil derfor ha god nytte av den aktuelle fagskoleutdannelsen. Vi mener opptakskravet bør omformuleres til «Fullført og bestått videregående opplæring fra programområdene Helsearbeiderfaget *eller Barne- og ungdomsarbeiderfaget* i utdanningsprogram for helse og oppvekst. Hjelpepleiere og omsorgsarbeidere *er også kvalifiserte søkere*». Endringen i siste setningen er for å sikre at det ikke skapes misforståelser omkring at nyere utdannede er mer kvalifisert enn hjelpepleiere og omsorgsarbeidere.

Forskriften inneholder bestemmelse om opptak og henviser til studieplanen for opptak for det aktuelle studiet. Videre finnes bestemmelser om opptak på bakgrunn av realkompetanse i forskriften. Det kommer frem i studieplanen og forskriften at opptak på bakgrunn av realkompetanse skal skje ved å teste om søkeren har tilsvarende kompetanser til VG3 helsearbeiderfaget. Det kommer også frem i både forskriften og studieplanen at søkere som blir tatt opp til studiet på bakgrunn av realkompetanse skal ha minst 5 år relevant arbeid. Fagtesten som gjennomføres medfører at fagskolen kan ta høyde for at søkeren har tilsvarende kompetanse som det formelle opptakskravet.

Det beskrives i forskriften at det er rullende opptak og kvalifiserte søkere tas opp til studiet fortløpende. Videre er det skrevet i forskriften at ved fullt egnet studie opprettes nummererte ventelister.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- vurdere å ta opp søkere med fullført og bestått utdanning innen Barne- og ungdomsarbeiderfaget i utdanningsprogrammet for Helse- og oppvekstfag
- endre det formelle opptakskravet til følgende: «Fullført og bestått videregående opplæring fra programområdene Helsearbeiderfaget eller Barn- og ungdomsarbeiderfaget i utdanningsprogrammet for Helse og oppvekst. Hjelpepleiere og omsorgsarbeidere er også kvalifiserte søkere»

3.4 Samarbeid med yrkesfeltet

§ 3-1 (2) Fagskolen skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Det foreligger to samarbeidsavtaler vedlagt søknaden, med henholdsvis Bergen kommune og Fagforbundet. Det angis at målet med avtalen er at «partene skal sikre at kvaliteten, læringsutbyttet og relevansen til fagskolestudiet er i tråd med arbeidslivets krav og forventninger». For Fagforbundet fremgår det at «opplæringsansvarlig» er undertegnende, mens det for Bergen kommune er uklart på hvilket nivå avtalen er signert (ikke angitt tittel på signatur).

Avtalen er relativt åpen selv om det er listet opp områder der samarbeidspartnere kan/skal bidra.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- gjøre det tydelig hvilket nivå avtalen er undertegnet på.

Fagskolen bør

- konkretisere hvordan samarbeidet skal gjennomføres og bidra til å sikre utdanningens relevans for yrkesfeltet.

3.5 Standarder, konvensjoner og avtaler

§ 3-1 (3) Utdanninger som reguleres av nasjonale eller internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler skal tilfredsstillende kravene i disse.

Beskrivelse

Kravet er ikke relevant for denne utdannelsen.

3.6 Omfang og studieplan

§ 3-1 (5) Utdanningen skal ha et omfang av 30, 60, 90 eller 120 studiepoeng.

§ 3-1 (6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500–1800 timer per år.

§ 3-3 (4) Studieplanen skal tydelig vise utdanningens innhold og oppbygning.

Utdanningen har en samlet normert studietid på 1/2 år bestående av 30 studiepoeng, men tilrettelegges som et deltidsstudium over 1 år. Undervisningen er tilrettelagt slik at studentene kan være i jobb gjennom studiet. Vekselvirkning mellom praktisk arbeid på egen arbeidsplass og teoretisk fordypning er av stor betydning. Undervisningen organiseres med en dag pr. uke (kl. 09-15) eller med en kveld pr. uke med 4 timer (kl. 17.00-21.00) i tillegg til en dag pr. mnd à 6 timer (kl. 09-15). Den totale arbeidsbelastningen er estimert til 800 timer.

Fagskoleutdanningen består av 3 emner, hvorav et emne med felles innholdsdel, et lengre fagspesifikt emne og et fordypningsemne.

Felles innholdsdel: 10 uker deltid, tilsvarer 5 uker fulltid. Her gjennomføres 50 timer lærerledet undervisning. Emnet består av 6.1a. Arbeidsformer og metoder i studiet, 6.1b. Helse- og omsorgsfagene i samfunnet, 6.1c. Etikk, 6.1d. Kommunikasjon og samhandling, 6.1e. Stats- og kommunalkunnskap, helse og sosialpolitikk, 6.1f. Sosiologi og psykologi.

Fagspesifikk emne: 20 uker deltid, tilsvarer 10 uker fulltid. Her gjennomføres 100 timer lærerledet undervisning. Den fagspesifikke delen består av en rekke undertema: 6.2a. Næringsstoffer og matvaregrupper, 6.2b. Trygg mat, 6.2c. Ernæringsarbeid for mennesker med utviklingshemming, 6.2d. God ernæringspraksis for mennesker med utviklingshemming, 6.2e. Mat og måltider, 6.2f. Forebygging og behandling av overvekt/underernæring/feilernæring, 6.2g. Fysisk aktivitet, 6.2h. Kost ved ulike diagnoser og sykdomstilstander, 6.2i. Særlige hensyn knyttet til mennesker med utviklingshemming og ernæring, 6.2j. Ernæringsomsorg og motivasjon, 6.2k. Praktisk matlaging.

Fordypningsemne: 8 uker deltid, tilsvarer 4 uker fulltid. Her mottar studenten 4 timer veiledning i forbindelse med en fordypningsoppgave. Fordypningsoppgaven er en skriftlig fremstilling av systematisk tenking og kritisk vurdering knyttet til en problemstilling.

Til sammen: 38 uker deltid, tilsvarer 19 uker fulltid. Studieplanen angir «Emnene tas normalt i rekkefølge.»

Vurdering

§ 3-1 (5) Utdanningen skal ha et omfang av 30, 60, 90 eller 120 studiepoeng.

Utdanningen er 30 studiepoeng og derfor innenfor rammen.

§ 3-1 (6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500–1800 timer per år.

Den totale arbeidsbelastningen er estimert til 800 timer fordelt på 30 studiepoeng og derfor innenfor rammen. Dette fremstår realistisk.

§ 3-3 (4) Studieplanen skal tydelig vise utdanningens innhold og oppbygning.

Studieplanen viser studiets innhold og oppbygging.

Det er angitt at «Emnene tas normalt i rekkefølge.» Det er vanskelig å se for seg at fordypningsemnet kan gjennomføres før den fagspesifikke delen. Vi mener derfor det bør stilles krav om at den fagspesifikk delen gjennomføres og godkjennes før fordypningsemnet.

Bakerst i studieplanen er det angitt obligatorisk og supplerende litteratur i studiet. Det er noe uklart hvilke kapitler og sider som skal leses. Dette bør tydeliggjøres i studieplanen. Vi synes også at «Kostråd for fremme folkehelsen og forebygge kroniske sykdommer» burde inngått i obligatorisk litteratur.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- tydeliggjøre at fordypningsemnet kun kan gjennomføres i etterkant av de to andre emnene
- tydeliggjøre hvilke kapitler og sider av litteraturen som skal leses

3.7 Utdanningens innhold og emner

§ 3-3 (2) Utdanningens innhold skal være egnet for å nå læringsutbyttet.

§ 3-3 (3) De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte.

Vurdering

Innhold og vurdering for emne 1:

I studieplanen opplyses det om at i emne 1 skal studentene lære om arbeidsformer i studiet, verdier og normer i helse- og omsorgsfag, etikk, kommunikasjon og samhandling, helse- og sosialpolitikk, sosiologi og psykologi. Dette emnet er felles for alle fagskolens utdannelser for helse- og oppvekstfagene og læringsmålene for emnet skal oppnås gjennom 50 timer undervisning og 130 timer gruppearbeid/selvstudie. Studentene skal skrive en avsluttende emneoppgave på 1800-2200 ord.

I litteraturen som er satt opp for dette emnet skal studentene lese om etiske retningslinjer for oppgaveskriving, etikk og kommunikasjon, sosiologi og psykologi, organisering og yrkesutøvelse, religiøse og kulturelle kosthensyn, nasjonal handlingsplan for bedre kosthold (2017-2021) og en artikkel om at personer med utviklingshemming har rett til et helsefremmende kosthold.

Vi mener at deler av innholdet i emne 1 er noe overflødig da lite av innholdet er direkte rettet mot ernæring for personer med utviklingshemming. Vi setter spørsmålsteget til at det er 114 sider pensum om etikk og kommunikasjon, 60 sider om sosiologi og psykologi og 100 sider om organisering og yrkesutøvelse i dette emnet, uten at det direkte er rettet mot ernæring til personer med utviklingshemming.

Vi stiller spørsmål ved hvordan understående læringsmål kan oppnås uten at nevnte lover er angitt i litteraturlisten for dette emnet:

- «Kandidaten har innsikt i Pasient- og brukerrettighetsloven, Helse- og omsorgsloven, spesialisthelsetjenesteloven, forskrift om kvalitet i pleie og omsorgstjenesten, 1-5/2007 – aktiv omsorg»

Innhold og vurdering for emne 2:

I studieplanen opplyses det om at i emne 2 skal studentene lære om næringsstoffer, matvaregrupper, trygg mat, ernæringsarbeid for personer med utviklingshemming, kartlegging av ernæringsstatus og vurdering av energibehov, mat og måltider, forebygging og behandling av overvekt/underernæring/feilernæring, fysisk aktivitet, kost ved ulike diagnoser og sykdomstilstander, særlige hensyn knyttet til mennesker med utviklingshemming og ernæring, ernæringsomsorg, motivasjon og praktisk matlaging. Læringsmålene skal oppnås gjennom 100 timer undervisning, 300 timer gruppearbeid/selvstudie og 18 timer praktisk matlaging. Studentene skal skrive en avsluttende emneoppgave på 1800-2200 ord.

Vi mener det ville være hensiktsmessig med et tydelig fokus på kosthold, mat og måltider fremfor «ernæring». Dette er på bakgrunn av at begrepet ernæring er svært bredt og det er vanskelig å omfatte begrepet tilstrekkelig av en fagskoleutdanning på 30 studiepoeng (se vurdering punkt 3.1). Begrepet ernæring innebærer både kosthold, mat og måltider, men også næringsstoffenes omsetning i kroppen (ernæringsfysiologi) og biokjemi. Detaljer om næringsstoffenes omsetning i kroppen og biokjemi vurderer vi ikke som aktuelle tema å inkludere i denne fagskoleutdannelsen da det vil kreve mer tid, mer bakgrunnskunnskap og annen litteratur. For eksempel kunne læringsutbytte «Kandidaten kan legge til rette for tilpasset ernæring og sammen med bruker tilberede måltider som bidrar til forebygging av overvekt/undervekt og tar hensyn til ulike diagnoser og sykdomsrelaterte tilstander»

med fordel endres til «Kandidaten kan legge til rette for *helsefremmende kosthold* og sammen med bruker tilberede måltider som bidrar til forebygging av overvekt/undervekt og tar hensyn til ulike diagnoser og sykdomsrelaterede tilstander.»

Litteraturen som brukes i emne 2 vurderes som relevant og i tråd med helsedirektoratets retningslinjer. Det bør spesifiseres hvilke sider som er relevante i Sosiologi og psykologi (2016) og Kosthåndboken (2012) da det ikke er alle sider som er relevante for personer med utviklingshemming. Vi anser det som svært relevant å legge til Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring» for å sikre at kandidatene kan vurdere ernæringsstatus i forhold til underernæring og iverksette relevante tiltak. Det bør vurderes om utdannelsen skal belyse ernæringsarbeid mot kun voksne eller om den også skal omfatte barn og ungdom med utviklingshemming. Det anbefales at retningslinjen «Forebygging, utredning og behandling av overvekt blant barn og unge» inkluderes i pensum dersom det er ment at faget skal innebære ernæring til både barn, unge og voksne med utviklingshemming.

Alle temaer som inkluderes i emne 2 er relevante for utdannelsen. Fokus kan imidlertid rettes mer mot «kosthold og måltider» fremfor «ernæring og næringsstoffer. Det er fint at tema som etikk og kommunikasjon knyttes til personer med utviklingshemming.

Innhold og vurdering for emne 3:

I studieplanen opplyses det om at i emne 3 er det satt av 4 timer til undervisning, 4 timer til veiledning og resterende 170 timer til gruppearbeid/selvstendig arbeide/arbeid med fordypningsoppgave. Eneste litteratur som er lagt til dette emnet er «Ethiske retningslinjer for oppgaveskriving» som også er oppført som litteratur i emne 1 og 2.

Vi mener at læringsmålene som er spesifikke for emne 3 også omfattes i stor grad av innholdet i emne 2. Ettersom det ikke er noen læringsmål som kun omfatter emne 3 er vår vurdering at dette emnet bør reduseres i omfang.

Vi stiller spørsmål ved hvorvidt studentene har forutsetningene til å oppnå det forventede læringsutbytte i emne 3 basert på primært studentledet arbeid med en fordypningsoppgave. Studentene vil ha begrensede ferdigheter i kildekritikk og akademisk skriving, og derfor ha lite forutsetninger for å gjennomføre denne læringsaktiviteten på en god måte uten tett oppfølging og veiledning. Det er kun avsatt 4 timer til veiledning, hvorav 3 er obligatoriske, og mulighet for spørsmål via læringsplattformen. Studentene vil i hovedsak arbeide praktisk i etterkant av studiet, og vi anser derfor denne måten å vurdere kandidatene på som uegnet til å bidra til oppnåelse av det overordnede læringsutbyttet. Det ville trolig være mer hensiktsmessig at kandidatene belyser en praktisk problemstilling fra praksisfeltet under tett veiledning for å dokumentere vekselvirkningen mellom praktisk arbeid og teori.

Sammenheng mellom overordnet læringsutbytte og læringsutbytte for hvert emne:

Vi vurderer emne 2 som det mest relevante for å oppnå det overordnede læringsutbytte i den aktuelle fagskoleutdanningen, samtidig som det er emnet som gir mest kunnskap om ernæring til personer med utviklingshemming. Emne 1 vurderes til å være mindre relevant og lite spesifikt rettet mot

ernæringsarbeid for personer med utviklingshemming. Vi mener at læringsutbyttene for emne 3 også omfattes av emne 1 og/eller emne 2.

I emne 2 skal studentene lære om temaet «særlige hensyn knyttet til mennesker med utviklingshemming og ernæring». I dette temaet lærer studentene om etiske dilemmaer knyttet til mat og måltider, retten til medbestemmelse, makt og tvang og habiliteringsavdelingen for voksne. Disse temaene er relevante og spesifikke for ernæringsarbeid med personer med utviklingshemming. Vi mener derfor det er noe overflødig å inkludere et stort tema om etikk i emne 1. På samme måte skal studentene i emne 2 lære om temaet «ernæringsomsorg og motivasjon» som inkluderer ernæringsomsorg, hva som motiverer og påvirker til endring (motiverende samtale), matglede, målsetting, oppfølging, brukermedvirkning og veiledning. Disse temaene er svært relevante for ernæringsarbeidet og inneholder mye om kommunikasjon. Vi vurderer av denne grunn at temaet om kommunikasjon i emne 1 som mulig overfladisk og lite rettet direkte mot personer med utviklingshemming.

Sammenhengen mellom det overordnede læringsutbytte og læringsutbytte for hvert emne er lagt frem i en vedlagt tabell.

Følgende læringsutbytter er oppgitt å kun gjelde for emne 1:

Kunnskap:

- «Studenten har kunnskap om hvordan man kommuniserer med mennesker med utviklingshemming om mat og måltider, samt pårørende og fagfeller».
- «Studenten har forståelse for betydningen av brukermedvirkning i arbeid med mennesker med utviklingshemming».
- Studenten har innsikt i Pasient- og brukerrettighetsloven, Helse- og omsorgsloven, Spesialisthelsetjenesteloven, Forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenesten, 1-5/2007 – Aktiv omsorg».

Ferdigheter:

- «Studenten kan anvende kunnskap om etikk, lover og forskrifter som gjelder for helse og sosialtjenesten».

Vi mener at alle de ovenstående læringsmålene også omfattes av emne 2, og på flere måter er mer direkte rettet mot ernæringsarbeid til personer med utviklingshemming i emne 2 sammenlignet med emne 1.

Følgende læringsutbytter er oppgitt å kun gjelde for emne 3:

Kunnskap:

- «Studenten kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om ernæringsarbeid for mennesker med utviklingshemming, samt forebygge og behandle overvekt og tilrettelegge kost ved ulike diagnoser og sykdomstilstander, ved å søke veiledning hos andre fagpersoner og bruke aktuell faglitteratur».

Ferdigheter:

- «Studenten kan anvende kartleggingsverktøy og utarbeide og evaluere individuell ernæringsplan for å sikre tilrettelagt ernæringspraksis for mennesker med utviklingshemming».

Generell kompetanse:

- «Studenten kan ut fra ernæringsstatus tilrettelegge for individuelt tilpasset mattilbud i samhandling med mennesker med utviklingshemming og tilrettelegge for måltider som fremmer helse og matglede».

Vi mener at alle de ovenstående læringsmålene også omfattes av innholdet i emne 2.

På bakgrunn av at emne 2 dekker over nesten samtlige læringsmål anbefaler vi sterkt at det legges inn mer tid til undervisning i emne 2, og innholdet reduseres på emne 1 og 3 (se kommentar under).

Timefordeling

Felles innholdsdel tar uforholdsmessig mye tid sammenlignet med den fagspesifikke delen. Vi mener dette ikke er optimal bruk av tid i studiet for å oppnå studiets læringsutbytte. Vi mener tematikken som dekkes i emne 1 heller bør knyttes direkte til ernæringsstemaene som dekkes i emne 2 og at emne 2 bør utvides. På denne måten rettes fokus mot kosthold og ernæring til mennesker med utviklingshemming gjennom hele studiet.

Omfanget av det fagspesifikke emnet er 100 timer lærerledet undervisning fordelt over 20 uker deltid eller 10 uker fulltid. Det er i hovedsak ved dette emnet at studentene vil tilegne seg ernæringsfaglig kunnskap som beskrevet i læringsutbyttebeskrivelsene. Det fremstår som få studiepoeng og lite omfang i tid sett i lys av relativt omfattende læringsutbyttebeskrivelser. Vi mener 100 timer undervisning er utilstrekkelig for å gi studentene grundig gjennomgang av alle de relevante temaene i emne 2. Det bør legges inn flere timer til undervisning i dette emnet. Det er bra at studentene har 18 timer obligatorisk praktisk matlaging i dette emnet.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- øke omfanget av det ernæringsfaglige emnet for sikre tilstrekkelig tid til undervisning i tema som hovedsakelig gjenspeiles i overordnede læringsmål og studiets navn
- omorganisere temaene slik at det blir mer tid til undervisning i emne 2. Dette kan for eksempel være ved å redusere innhold i emne 1 og 3, og bruke mer tid til undervisning i emne 2, eller tilsvarende omorganisering av temaene.
- redusere omfang og innhold i emne 1 ettersom det ikke er direkte rettet mot ernæring til personer med utviklingshemming
- gi studentene mer veiledning i fordypningsemnet slik at de har mulighet til å gjennomføre fordypningsoppgaven på en god måte

Fagskolen bør

- vurdere om utdannelsen skal omfatte ernæring til både barn, unge og voksne med utviklingshemming, eller kun for voksne. Dersom den også skal inkludere barn og unge bør

retningslinjen «Forebygging, utredning og behandling av overvekt blant barn og unge» også inkluderes i litteraturlisten for emne 2.

- spesifisere hvilke sider som er relevante i *Kosthåndboken* (2012) og *Sosiologi og Psykologi* (2016)
- redusere emne 3, og bruke mer tid til undervisning i emne 2 som inneholder mange relevante temaer
- endre innhold og vurderingsform i fordypningsemnet slik at det bidrar i større grad til å oppnå overordnet læringsutbytte
- vurdere å inkludere «Kostråd for fremme folkehelsen og forebygge kroniske sykdommer» under obligatorisk litteratur

3.8 Undervisning, veiledning og vurdering

§ 3-4 (1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.

§ 3-4 (2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.

§ 3-6 (1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

§ 3-4 (1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.

De tre emnene som inngår i studiet er beskrevet i studieplanen. Vi mener den fagspesifikke delen burde vært vektlagt i større grad for å sikre beskrevet læringsutbytte for emnet og overordnet læringsutbytte (se mer i punkt 3.6). Felles innholdsdel bør vurderes redusert i omfang da den i liten grad omhandler ernæring.

Fordypningsoppgaven er nå relativt åpen i formen. Man bør sikre at studentene velger relevante og avgrensede problemstillinger. Videre anses 4 timer veiledning av en fordypningsoppgave som noe mangelfullt ettersom studentene vil ha svært begrenset kompetanse innen akademisk skriving og bruk av gode kilder. Det er grunn til å frykte at studentene kan ende med å benytte lite faglig litteratur til å belyse sine problemstillinger og at problemstillingene de belyser dekker kun en liten del av læringsutbyttet for studiet samlet sett.

§ 3-4 (2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.

Det er positivt at det er lagt inn 18 timer praktisk matlaging i studiet.

Det er angitt i studieplanen at «Undervisningen er tilrettelagt slik at studentene kan være i jobb gjennom studiet. Vekselvirkning mellom praktisk arbeid på egen arbeidsplass og teoretisk fordypning er av stor betydning.» Flere av læringsutbyttene på emnenivå gjelder praktiske ferdigheter som bare kan læres gjennom praktisk arbeid. Vi lurer derfor på hvordan denne viktige vekselvirkningen mellom praktisk arbeid og teori kan sikres for alle studenter, dersom det ikke foreligger avtale om praksis for de studenter som ikke har relevant arbeidsplass.

Det er for oss særlig uklart hvordan ferdighetene i det fagspesifikke emne 2 skal oppnås uten praksis og veiledning:

- Kandidaten kan anvende kunnskap om brukermedvirkning i praktisk ernæringsarbeid for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten kan anvende kartleggingsverktøy og utarbeide og evaluere individuell ernæringsplan for å sikre tilrettelagt ernæringspraksis for mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten kan motivere for fysisk aktivitet og sunt kosthold gjennom å legge til rette for hverdags- og ernæringsaktiviteter samt å benytte ulike fritidstilbud
- Kandidaten kan med bakgrunn i kartlegging og observasjon av helsemessige utfordringer iverksette tiltak som fremmer helse og livskvalitet hos mennesker med utviklingshemming
- Kandidaten kan bygge relasjoner gjennom praktisk samarbeid med fagfeller på egen arbeidsplass, samt med andre yrkesgrupper som arbeider innenfor fagfeltet ernæring, inkludert faglige nettverk
- Kandidaten kan ut fra ernæringsstatus utvikle og tilrettelegge for individuelt tilpasset mattilbud i samhandling med mennesker med utviklingshemming og tilrettelegge for måltider som fremmer helse og matglede

Gitt at vekselvirkningen mellom praktisk arbeid og teori er av stor betydning, må det sikres at studenter som ikke er i relevant jobb får nødvendig praksis. Videre er det viktig at studenter som er i relevant jobb eller praksis får relevante arbeidsoppgaver knyttet til studiet og faglig veiledning av personer med riktig kompetanse.

Vi anser det som svært viktig at alle som tar utdannelsen har et innblikk i hvordan ernæringsarbeid for personer med utviklingshemming er i praksis. De studentene som arbeider med personer med utviklingshemming har sannsynligvis et klart bilde over ernæringsarbeidet på arbeidsplassen, men studenter som ikke har hatt relevant arbeid bør få mulighet til å komme ut til en relevant institusjon for å observere og ta del i ernæringsarbeidet i praksis. Vi mener derfor det er nødvendig å legge inn praksis i utdannelsen for å sikre at alle studenter har et innblikk i hvordan ernæringsarbeidet er i praksis. Omfanget av praksisperioden kan søkeren vurdere, men vi mener det er tilstrekkelig med 1-3 uker praksis for å få et godt innblikk i ernæringsarbeidet på en arbeidsplass. Vi mener heller ikke praksisperioden bør overstige tre uker da det vil gå ut over antall timer som kan brukes til undervisning.

§ 3-6 (1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Obligatoriske skriftlige emneoppgaver

På slutten av hvert emne leverer studenten en obligatorisk emneoppgave som danner grunnlag for vurdering av emnet. Studenten får utdelt tema for emnet tidlig i emnet slik at de har god tid til å arbeide med oppgaven. Studenten skal i sin oppgave gi en forståelse av de helsefaglige aspektene i

teksten med begrunnelse og drøfting. I oppgaven skal studentene legge til grunn kunnskap fra fagområder i det gjeldende emnet. Oppgaven skal synliggjøre hvilke kilder som benyttes, og den skal inneholde en samlet oversikt over anvendt litteratur. Resultatet legges frem i plenum for de andre studentene. Minimum halvparten av oppgavene skal være individuelle. Vurdering av det enkelte emnet fastsettes på grunnlag av det innleverte arbeidet og det settes en karakter for hvert emne som avsluttes.

Fordypningsoppgave og eksamen

For å kunne gå opp til eksamen i fordypningsemnet må studenten ha bestått alle arbeidskravene i emnene. Eksamen i fordypningsdelen består av et skriftlig arbeid (fordypningsoppgave) etterfulgt av en muntlig høring med utgangspunkt i fordypningsoppgaven. Fordypningsoppgaven utarbeides individuelt eller i gruppe. Avsluttende vurdering består av fordypningsoppgaven som bedømmes ved karakterskala A-F.

Det virker basert på beskrivelsen i studieplanen som at det kun er resultatet av fordypningsoppgaven som skal føres på vitnemålet. Det benyttes kun skriftlige emneoppgaver og en fordypningsoppgave som vurderingsformer. Vi mener man ikke kan sikre at studentene har tilegnet seg et minimumsnivå av praktisk ferdigheter basert på 3 emneoppgaver og en fordypningsoppgave som belyser en avgrenset problemstilling.

Man må sikre at kandidatene lærer grunnleggende teori knyttet til et helsefremmende kosthold, samt evner å anvende dette i praktisk arbeid. Vi mener derfor det er nødvendig med både en vurdering av oppnåelse av minimumsnivå av faglig teoretisk kunnskap i form av for eksempel en eksamen, samt en vurdering av praktiske ferdigheter.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- sikre mer veiledning og tettere oppfølging av studentene under fordypningsoppgaven i emne 3 slik at de kan løse oppgaven på en god faglig måte
- gjennom en praksisperiode sikre at alle studenter sikres praktisk relevant arbeid for å oppnå «Vekselvirkning mellom praktisk arbeid på egen arbeidsplass og teoretisk fordypning er av stor betydning.»
- øke omfanget av det fagspesifikke emnet for å sikre at studentene lærer grunnleggende ernæring
- sikre at studentene oppnår et minimumsnivå av ernæringskunnskap som dekker makro- og mikronæringsstoffer, samt kostrådene ved innføre egnede vurderingsformer som for eksempel skriftlig individuell eksamen
- inkludere vurdering av praktiske ferdigheter som er beskrevet i læringsutbyttebeskrivelsene for det fagspesifikke emne 2
- gjøre det tydelig hva som ligger til grunn for samlet vurdering av studiet

Fagskolen bør

- legge klare føringer for relevante problemstillinger samt bruk av kilder i fordypningsoppgaven
- sikre mer og jevnlig veiledning av fordypningsoppgaven
- vurdere å vekte resultatene fra de tre emnene til en felles karakter for studiet

3.9 *Praksisordning*

§ 3-1 (4) For utdanninger med praksis skal det foreligge avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

§ 3-5 (2) For utdanninger med praksis skal eksterne praksisveiledere ha kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis.

Vurdering

Fagskolen har ikke lagt opp til praksis i denne utdannelsen (se punkt 3.7 for vurdering). Gitt at studiet sikrer praktisk arbeid forutsetter vi relevante avtaler og at fagskolen sikrer en hensiktsmessig og adekvat veiledning og vurdering.

Fagskolen må sikre at det praktiske arbeidet bidrar til å oppnå det relevante læringsutbyttet. Det er særlig viktig at studenter som allerede er i relevant arbeid får relevante oppgaver og veiledning, slik at praksisarbeidet ikke bare blir en forlengelse av studentens normale stilling. Søker bør gjøre særskilt rede for praksis på egen arbeidsplass.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- Legg til en praksisperiode i utdanningen og sikre at studenter uten relevant arbeidsplass får annen praksisplass
- redegjøre for hvilke arbeidsplasser som vil være relevante som praksisplass
- vise til relevante avtaler og avtalemaler for praksisarbeid i henhold til vurderingene i 3.7

3.10 *Undervisningspersonale*

§ 3-5 (1) Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen. Undervisningspersonalet må samlet ha følgende kompetanse:

- a) Formell utdanning minst på samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet eller nærliggende fagområder. For nye fagområder der det ennå ikke tilbys tertiær utdanning, kan langvarig yrkespraksis erstatte formell utdanning.
- b) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen. Minst én person skal ha formell pedagogisk utdanning og erfaring, og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg.
- c) Digital kompetanse relevant for utdanningen.
- d) Relevant og oppdatert yrkeserfaring.

§ 3-5 (3) Undervisningspersonalet må være stort og stabilt nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter.

Vurdering

Formell utdanning

Kravspesifikasjonen – som legger føringer for *nyansettelser* – er relativt generell og legger ingen føringer eller krav til ernæringskompetanse spesifikt.

Det er oppgitt i beskrivelsen av «undervisningspersonalet» vedlagt søknaden at det midlertidig skal ansettes to stk «ernæringsfysiolog med PPU» som lærere/veiledere, i en ikke fastsatt stillingsprosent hos fagskolen, som skal ha ansvar for emne 1, 2 og 3. Vi ønsker å gjøre oppmerksom på at tittelen «ernæringsfysiolog» er beskyttet i henhold til FOR-2005-12-16-1574 og at kun kandidater utdannet ved UiO til og med 1997 kan kalle seg dette. Likevel har tittelen vært hyppig brukt av personer med ulik bakgrunn. Det anses viktig å ansette fagpersoner med tilstrekkelig vitenskapelig ernæringskompetanse til å kunne undervise i tråd med helsemyndighetenes anbefalinger og retningslinjer. Fagskolen bør være oppmerksom på at det finnes en rekke «alternative» ernæringsutdanninger av ulike varighet og at disse ikke er egnet til å undervise ved denne fagskoleutdanningen med tanke på å sikre brukernes helse.

Ettersom fagskolestudiet det her søkes om kan knyttes tett til klinisk ernæring fremstår det mest faglig forsvarlig at en autorisert klinisk ernæringsfysiolog har ansvar for studiet. Undervisning og veiledning kan eventuelt ivaretas av en person med for eksempel bachelorgrad i ernæring.

Videre skal det ansettes en lærer/veileder med bakgrunn innen sosiologi og psykologi.

Pedagogisk kompetanse og den pedagogisk ansvarlige

Det er angitt at ernæringsfysiologene og sosiolog/psykolog skal ha «Undervisningserfaring». Dette vurderer vi som tilstrekkelig.

Digital kompetanse

Det er angitt at undervisningspersonellet skal ha «Normalt god kompetanse ved daglig bruk av digitale verktøy». Dette vurderer vi som tilstrekkelig.

Relevant og oppdatert yrkeserfaring

Det er angitt at ernæringsfysiologene skal ha «Erfaring fra yrkesfeltet». Det anses viktig at fagpersonene som skal undervise har arbeidet med målgruppen studiet retter seg mot (personer med utviklingshemming). Videre står det at sosiolog/psykolog skal ha erfaring fra «fagfeltet». Dette vurderer vi som tilstrekkelig.

Størrelse og stabilitet

Det oppgis tre faglig ansatte tilknyttet studietilbudet i en ikke fastsatt stillingsprosent. I tillegg ønsker fagskolen en ekstern sensor i 5 % stilling. Det angis i søknaden at forholdstall mellom undervisningspersonalet og studentene er 1:25. Dette omfanget anser vi som tilstrekkelig.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- ansette en faglig ansvarlig med tilstrekkelig ernæringskompetanse til å sikre at brukerne av studentenes kompetanse ivaretas på en god måte. Dette kan være en klinisk ernæringsfysiolog,

alternativt en person med grunnleggende ernæringskompetanse som bachelorgrad i ernæring samt yrkeserfaring.

3.11 Faglig ansvarlig

§ 3-5 (4) Utdanningen skal ha en faglig ansvarlig med formell faglig kompetanse. Faglig ansvarliges oppgave er å sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i planen og oppnår læringsutbyttet. Faglig ansvarlig må være tilsatt hos fagskolen i minimum 50 prosent stilling.

Vurdering

I søknaden og tabell 1 informeres det om at fagansvarlig er sykepleier med videreutdanning innen psykiatri og har lang erfaring med undervisning innen helse og omsorgsfag. Det opplyses om at fagansvarlig er ansatt i en 50 % fast stilling og har ansvar for fire utdannelser i tillegg til utdannelsen «Ernæring til personer med utviklingshemming» som nå søkes godkjent. Beregnet ut fra opplysningene om arbeidsbelastning for de ulike fagene som er beskrevet i søknaden ser vi at fagansvarlig har omtrent 2,5 timer ukentlig til rådighet til det aktuelle faget det søkes akkreditering for. Vi stiller oss kritisk til at 2,5 timer ukentlig er tilstrekkelig tid for å kunne ansette riktige lærere, følge opp alle nyansatte lærere samt delta i aktuelle samarbeidsmøter i fagskoleteamet. Videre vurderer vi det som sterkt ønskelig med ernæringsbakgrunn hos fagansvarlig for den aktuelle fagskoleutdanningen for å sørge for at all undervisning og undervisningsmateriale som brukes er faglig riktig. Videre mener vi det er viktig med ernæringsbakgrunn hos fagansvarlig for å kunne vurdere om undervisere har tilstrekkelig kompetanse innenfor ernæring. Vi anbefaler derfor fagskolen å ansette en fagansvarlig for utdanningen som er klinisk ernæringsfysiolog, eller eventuelt en som har bachelorgrad i ernæring. Denne fagansvarlige vil også kunne påta seg store deler av undervisningen i utdannelsen.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- ansette en fagansvarlig for utdannelsen som er klinisk ernæringsfysiolog eller som har en bachelorgrad i ernæring.

3.12 Sensorer

§ 3-6 (2) Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Det er beskrevet at en ernæringsfysiolog med PPU og «erfaring fra undervisning innen fagfeltet og sensurering av studentoppgaver» skal være tilsatt i 5 % stilling tilknyttet dette studietilbudet. Som nevnt i punkt 3.9 er tittelen «ernæringsfysiolog» beskyttet i henhold til forskrift og forbeholdt en svært begrenset gruppe fagpersoner. Det må sikres at sensorer har nødvendig kompetanse til å vurdere studentenes prestasjoner. Basert på de beskrevne læringsutbyttene innebærer dette at sensor må ha god ernæringsfaglig teoretisk kompetanse, ideelt sett tilsvarende klinisk ernæringsfysiolog alternativt bachelorgrad i ernæring.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør

- benytte sensorer med minimum bachelorgrad i ernæring, samt relevant erfaring fra yrkesfeltet.

3.13 Infrastruktur

§ 3-7 Fagskolen skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen, og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.

Vurdering

Lokaler

I vedlegget «Infrastruktur» beskriver fagskolen at de har hovedkontor i Bergen sentrum hvor de har kontorer for ansatte og undervisningsrom. Lokalene består av 7 kontor, åpent kontorlandskap, 7 undervisningsrom, 1 grupperom, 1 auditorium, pauserom og tekjølken for studentene. Blant undervisningsrommene har seks av dem kapasitet til 20-25 studenter, et har plass til 40 studenter og auditoriet har plass til 100 studenter. Lokalet har også kjøkken som skal brukes til praktisk matlaging. Dette anses som tilfredsstillende da det opplyses om at studiet det søkes akkreditering for skal ha kapasitet til 25 studenter. Lokalene er tilrettelagte for bevegelseshemmede. Det opplyses om at lokalene leies og at leieavtalen er langsiktig. Vi ønsker at underskrevet leieavtale skal vedlegges.

Utstyr og IKT-ressurser

I vedlegget «Infrastruktur» er det opplyst om at fagskolen har trådløst internett og 20 PC-er tilgjengelig for utlån til studenter som ikke har egen PC. Dette ansees som tilfredsstillende da mange elever med stor sannsynlighet har egen PC. Videre opplyses det om at alle undervisningsrom er utstyrt med whiteboard tavle, flippover, DVD, prosjektor og CD spiller. I vedlegget «kravspesifikasjon for lokaler, utstyr, informasjonstjenester og IKT-ressurser» står det oppført som et krav at undervisningsrommene er utstyrt med PC til lærer, men vi finner ikke at det er opplyst i søknad eller vedlegget «infrastruktur» at undervisningsrommene inneholder det. Sett bort fra tilgang til PC til lærer vurderes det opplyste utstyret som tilfredsstillende for undervisning til den aktuelle utdannelsen.

Det opplyses i søknaden om at studentene får opplæring i Acampus hvor de får relevant informasjon i tillegg til opplæring i oppgaveskriving i Word. Fagskolen har to administrativt ansatte i 100 % stilling som er tilgjengelig for individuell støtte til IKT ved behov. Dette vurderes som tilfredsstillende.

Informasjonstjenester

I søknaden står det følgende om studentenes tilgang til bibliotek:

«Bergen offentlige bibliotek, Universitetsbiblioteket og biblioteket ved Høgskolen ligger sentralt i forhold til AOF Vestland sine undervisningslokaler. AOF Vestland har et godt samarbeid med bibliotekene som er svært hjelpelig med å skaffe tilveie relevant faglitteratur».

Her ser vi at søkeren fører opp åpne, offentlige tilbud som del av deres egen infrastruktur. Vi stiller spørsmål til at det opplyses om at fagskolen har et godt samarbeid med bibliotekene uten at det er vedlagt avtale om at studentene kan få hjelp ved universitetsbiblioteket eller biblioteket ved Høgskolen. For å sikre at elevene får tilstrekkelig veiledning ved bibliotekene ønsker vi at det fremlegges en skriftlig samarbeidsavtale med minst et av bibliotekene.

Ettersom fagskolen skriver at de har to administrativt ansatte i 100 % stilling som er tilgjengelig for individuell støtte ved behov vurderer vi det som at elever og lærere har tilfredsstillende mulighet til å stille spørsmål og få svar ved behov for informasjon og hjelp.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- legge ved leieavtale for lokalene som brukes til undervisning og kontorlokaler.
- inngå en skriftlig samarbeidsavtale med minst ett bibliotek for å sikre at alle studentene får tilstrekkelig hjelp på biblioteket, dersom bibliotek skal inngå i fagskolens infrastruktur.

Fagskolen bør

- legge til informasjon om at undervisningslokalene har PC til lærere ettersom det er opplyst i kravspesifikasjonen.

3.14 Konklusjon etter sakkyndig vurdering

Utdanningen anbefales ikke godkjent.

Følgende krav i fagskoletilsynsforskriften er ikke tilfredsstillende oppfylt:

- §3-1 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning
- §3-3 Utdanningens innhold og oppbygning
- §3-4 Undervisningsformer og læringsaktiviteter
- §3-5 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen
- §3-7 Infrastruktur

Se 3.1-3.12 i dette rapportutkastet for en vurdering av de ulike kravene.

4 Tilsvarsrunde

4.1 Søkerens tilbakemelding

NOKUT mottok 18. september tilbakemelding fra søkeren, på de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport. Under presenterer vi søkerens tilbakemelding på den sakkyndige vurderingen, samt de sakkyndiges tilleggsvurdering av de opprinnelige underkjente kravene.

Tilsvar fra AOF Vestland «Ernæring for mennesker med utviklingshemming». Saksnummer 19/02197-10

Nye momenter er merket med gult i Studieplanen. Momenter vi har vurdert fjernet er slettet fra Studieplanen.

Søkers tilbakemelding på 3.1 Læringsutbytte og navn, «bør»-punkter

Utdanningens navn:

- Navnet på fagskoleutdanningen endres til «Helsefremmende kosthold for mennesker med utviklingshemming». Alle dokumenter relatert til utdanningen blir oppdatert for å reflektere dette.
- Navnet på utdanningen rettes opp i alle avtaler tilhørende studiet
- Kompetansemålet «Kandidaten kan utføre individuelle tilrettede ernæringsmessige tiltak som kan bidra til helsefremgang for mennesker med utviklingshemming» er endret til «Kandidaten kan, sammen med annet helsepersonell, bidra til individuelle tilrettede ernæringsmessige tiltak som kan medvirke til helsefremgang for mennesker med utviklingshemming». Se Studieplanen s. 8
- Kompetansemålet «Kandidaten kan med utgangspunkt i eget faglig ståsted kartlegge og identifisere faglige problemstillinger og behov og iverksette ernæringsmessige tiltak for mennesker med utviklingshemming» er endret til «Kandidaten kan med utgangspunkt i eget faglig ståsted kartlegge og identifisere faglige problemstillinger og behov, vurdere ernæringsstatus og iverksette ernæringsmessige tiltak for mennesker med utviklingshemming». Se Studieplanen s. 7
- I studieplanen har vi valgt å i større grad fokusere på matvarer og kostholdsråd fremfor ernæring. Endringene er skissert i detalj på de aktuelle punktene i tilsvaret.

Søkers tilbakemelding på 3.2 Opptak, «bør»-punkter

- Søkere med fullført og bestått utdanning innen Barne- og ungdomsarbeiderfaget i utdanningsprogrammet for Helse- og oppvekstfag vil kunne søke på fagskoleutdanningen. Se Studieplanen s. 9
- Det formelle opptakskravet er endret til: «Fullført og bestått videregående opplæring fra programområdene Helsearbeiderfaget eller Barne- og ungdomsarbeiderfaget i utdanningsprogram for Helse og oppvekst. Hjelpepleiere og omsorgsarbeidere er også kvalifiserte søkere.» Se Studieplanen s. 9

Søkers tilbakemelding på 3.3 Samarbeid med yrkesfeltet, «må»-punkter

- Avtalen med Bergen Kommune er redigert slik at det tydelig fremgår hvilket nivå avtalen er undertegnet på

Søkers tilbakemelding på 3.3 Samarbeid med yrkesfeltet, «bør»-punkter

- AOF Vestland har jevnlig møter med Bergen Kommune og Etat for utviklingshemmede. Dette sikrer at AOF Vestland blir informert om kompetansebehovet etaten har.

Søkers tilbakemelding på 3.5 Omfang og studieplan, «bør»-punkter

- «Fordypningsemnet kan ikke gjennomføres før eksamen i Emne 2 er vurdert til bestått.» er lagt til under punkt 5.2, s. 14 i Studieplanen.
- Det utarbeides gjennomføringsplaner hvert år som gjenspeiler sidetallene i litteraturen som skal leses til hver eneste undervisningsdag.

Søkers tilbakemelding på 3.6 Utdanningens innhold og emner, «må»-punkter

- Omfanget av det ernæringsfaglige emnet er økt med 3 uker og 18 undervisningstimer for å sikre tilstrekkelig tid for å oppnå de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene. Emne 2 sitt omfang i studiepoeng er derfor økt til 18. Det er også lagt til en praksisperiode, se eget kulepunkt.
- Emne 2 er økt med 3 uker, totalt en økning på 18 undervisningstimer. Se ellers punktene over og under. Emneoversikten på s. 10 i Studieplanen er oppdatert for å gjenspeile dette.
- AOF Vestland finner det vanskelig å redusere omfang og innhold av Emne 1 da dette er grunnlagsemnet i alle helse -og sosialfagene som vi tilbyr. Det er viktig at studentene som tar en 30-studiepoeng-fagskoleutdanning kan få innpass i andre utdanninger innen helse med tilsvarende mengde studiepoeng. Vi ser derimot at det er mye pensumlitteratur og vi har redusert andelen pensumlitteratur i Emne 1 med 100 sider. Som følge av dette har vi redusert uketallet med en uke. Selv om grunnlagsemnet ikke er rettet mot en spesifikk målgruppe, vil faglærer knytte fagstoffet opp mot den aktuelle målgruppen utdanningen er rettet mot.
- Det er lagt til veiledningstimer på Emne 3, slik at dette emnet nå består av 4 timer undervisning og 8 timer veiledning for at studentene skal få gjennomført fordypningsoppgaven på en god måte

Søkers tilbakemelding på 3.7 Undervisning, veiledning og vurdering, «må»-punkter

- Antallet timer veiledning på fordypningsoppgaven er økt til 8 timer for å sikre at studentene kan løse oppgaven på en god faglig måte. Videre er det lagt inn 4 timer undervisning i oppgaveskriving og referanser. Det må videre påpekes at det allerede fra Emne 1 blir gitt opplæring i oppgaveskriving, og dette følges jevnlig opp gjennom hele studieløpet.
- Det er lagt inn en praksisperiode i studiet. Se punkt 3.8 *Praksisordning* for mer angående praksis.
- Viser til første kulepunkt på 3.6 *Utdanningens innhold og emner*
- For å sikre at studentene oppnår et minimumsnivå av ernæringskunnskap er det lagt til ny eksamensform i Emne 2. Eksamen i Emne 2 gjennomføres som en skriftlig individuell 5-timers skoleeksamen der resultatet danner grunnlaget for vurdering i emnet. Se Studieplanen s. 14.
- Som følge av at det er lagt til praksisperiode i studiet vil en praksisrapport danne grunnlag for vurdering av praktiske ferdigheter som er beskrevet i læringsutbyttebeskrivelsene. I tillegg er det lagt til et evalueringsskjema for praksis, s. 32 og 33 i Studieplanen. For mer om praksis se punkt 3.8.

- Det er klargjort hva som ligger til grunn for samlet vurdering av studiet i Studieplanen, s. 15 punkt 5.6, ved å legge til følgende frase: «Oppnådd eksamenskarakter på de ulike emnene i tillegg til resultatet for praksis vil bli ført inn i vitnemålet.»

Søkers tilbakemelding på 3.7 Undervisning, veiledning og vurdering, «bør»-punkter

- Studenten skal med utgangspunkt i utfordringer knyttet til helsefremmende kosthold for mennesker med utviklingshemming på egen eller annen arbeidsplass definere problemstillinger knyttet til temaet. Problemstillingene skal godkjennes av faglærer. I forbindelse med bruk av litteratur i fordypningsoppgaven er det utarbeidet et hefte med «Etske retningslinjer for oppgaveskriving.» Dette gjennomgås for studentene allerede fra og med Emne 1. Denne undervisningen inkluderer også retningslinjer rundt anonymisering. Videre blir det veiledet i hvordan man skal gå frem for å finne fagfellevurdert litteratur.
- Viser til første «må»-punkt 3.7.

Søkers tilbakemelding på 3.8 Praksisordning, «må»-punkter

- Det er lagt til en praksisperiode på 2 uker i løpet av Emne 2. Fagansvarlig ved fagskolen vil bistå studenter uten relevant arbeidsplass med å få annen praksisplass. Det er lagt til informasjon om praksis i Studieplanen, s. 14 – 15, punkt 5.3 og 5.3.1 og s. 22.
- Relevante praksisplasser vil være boliger for utviklingshemmede der studentene i samspill med bruker skal ha fokus på mat, måltidet og måltidsmiljøet. Studenten skal sammen med bruker planlegge og gjennomføre tilberedelse av mat og måltider for både eneshusholdning og felleleshusholdning. Andre relevante praksisplasser kan være f.eks aktivitetssentre der matlaging inngår som en del av tilbudet.
- Avtalemålene er oppdatert i henhold til vurderingene i 3.7. Mal for praksisavtale legges ved tilsvaret. Evalueringsskjema for praksis er lagt til i Studieplanen som vedlegg 4. I tillegg er det utarbeidet en praksishåndbok for studenten som inneholder arbeidskravene til studenten samt kravene til praksisplassen. Oppdatert mal legges ved tilsvaret.

Søkers tilbakemelding på 3.12 Infrastruktur, «må»-punkter

- Leieavtalen for lokalene legges ved tilsvaret
- Det presiseres at det ikke var intensjonen at de offentlige bibliotekene inngår som en del av vår egen infrastruktur. Infrastrukturbeskrivelse vil skrives om for å klargjøre dette. Bibliotekene er bare nevnt da de kan være en god ressurs for studentene. AOF Vestland har selv et lite bibliotek på studentenes pauserom, som inneholder pensumlitteratur, tilleggs litteratur, relevant lovverk og aktuelle Stortingsmeldinger og offentlige utredninger.

Søkers tilbakemelding på 3.12 Infrastruktur, «bør»-punkter

- Informasjon om at undervisningslokalene har PC tilgjengelig til lærere er lagt til i oversikten over fagskolens infrastruktur

4.2 Sakkyndig tilleggsvurdering

4.2.1 Tilleggsvurdering av «må»-punkter

Til avsnitt 3.3 Samarbeid med yrkesfeltet

Det var laget en samarbeidsavtale med Bergen kommune der det var uklart på hvilket nivå avtalen var signert (ikke angitt tittel på signatur). Det ble derfor stilt krav om at tilbyder skulle avklare hvilket nivå avtalen var undertegnet på. Avtalen med Bergen Kommune er nå redigert slik at det tydelig fremgår hvilket nivå avtalen er undertegnet på.

Konklusjon

Kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Til avsnitt 3.6 Utdanningens innhold og emner

Det ble påpekt fire punkter som måtte endres under utdanningens innhold og emner.

1) Øke omfanget av det ernæringsfaglige emnet for sikre tilstrekkelig tid til undervisning i tema som hovedsakelig gjenspeiles i overordnede læringsmål og studiets navn.

Omfanget av det ernæringsfaglige emnet er økt med 3 uker og 18 undervisningstimer for å sikre tilstrekkelig tid for å oppnå de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene. Dette kravet ansees derfor som tilfredsstillt.

2) Omorganisere temaene slik at det blir mer tid til undervisning i emne 2. Dette kan for eksempel være ved å redusere innhold i emne 1 og 3, og bruke mer tid til undervisning i emne 2, eller tilsvarende omorganisering av temaene.

Emne 1 er redusert med 1 uke og har fått redusert pensum med 100 sider. Videre er emne 2 økt med 3 uker og 18 undervisningstimer. Vi anser tiltakene som tilfredsstillende.

3) Redusere omfang og innhold i emne 1 ettersom det ikke er direkte rettet mot ernæring til personer med utviklingshemming.

AOF Vestland finner det vanskelig å redusere omfang og innhold av emne 1 da de argumenterer med at det er grunnlagsemnet i alle helse- og sosialfagene de tilbyr. De skriver at selv om grunnlagsemnet ikke er rettet mot en spesifikk målgruppe, vil faglærer knytte fagstoffet opp mot den aktuelle målgruppen utdanningen er rettet mot. De har også redusert pensum i emne 1 med 100 sider og dermed uketallet med en uke. Vi vurderer de foretatte endringene som tilfredsstillende.

4) Gi studentene mer veiledning i fordypningsemnet slik at de har mulighet til å gjennomføre fordypningsoppgaven på en god måte.

Det er lagt til veiledningstimer på Emne 3, slik at dette emnet nå består av 4 timer undervisning og 8 timer veiledning for at studentene skal få gjennomført fordypningsoppgaven på en god måte. Dette anser vi som tilfredsstillende.

Konklusjon

Kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Til avsnitt 3.7 Undervisning, veiledning og vurdering

Det ble påpekt 6 punkter som måtte innfris under avsnitt 3.7 (se under i kursiv).

1) Sikre mer veiledning og tettere oppfølging av studentene under fordypningsoppgaven i emne 3 slik at de kan løse oppgaven på en god faglig måte.

Antallet timer veiledning på fordypningsoppgaven er økt til 8 timer og det lagt inn 4 timer undervisning i oppgaveskriving og referanser. I tillegg påpeker tilbyder at det i emne 1 blir gitt opplæring i oppgaveskriving som også er av nytte for studentene.

2) Sikre at alle studenter sikres praktisk relevant arbeid for å oppnå «Vekselvirkning mellom praktisk arbeid på egen arbeidsplass og teoretisk fordypning er av stor betydning.»

AOF Vestland har er lagt inn en praksisperiode på 2 uker i emne 2 som skal sikre at samtlige studenter får vekselvirkning mellom praksis og teori.

3) Øke omfanget av det fagspesifikke emnet for å sikre tilstrekkelig tid for å oppnå de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene.

Omfanget av det ernæringsfaglige emnet er økt med 3 uker og 18 undervisningstimer (til 18 studiepoeng) for å sikre tilstrekkelig tid for å oppnå de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene.

4) Sikre at studentene oppnår et minimumsnivå av ernæringskunnskap som dekker makro- og mikronæringsstoffer, samt kostrådene ved innføre egnede vurderingsformer som f.eks. skriftlig individuell eksamen.

AOF Vestland har lagt til ny eksamensform i Emne 2 i form av en skriftlig individuell 5-timers skoleeksamen der resultatet danner grunnlaget for vurdering i emnet.

5) Inkludere vurdering av praktiske ferdigheter som er beskrevet i læringsutbyttebeskrivelsene for det fagspesifikke emne 2.

AOF Vestland har lagt inn praksis i studiet. Som del av dette skal det skrives en praksisrapport som danner grunnlag for vurdering av praktiske ferdigheter som er beskrevet i læringsutbyttebeskrivelsene. I tillegg er det laget til et evalueringsskjema for praksis som fylles ut av praksisveileder.

6) Gjøre det tydelig hva som ligger til grunn for samlet vurdering av studiet.

Det er tydeliggjort i studieplanen (s. 16) at «oppnådd eksamenskarakter på de ulike emnene i tillegg til resultatet for praksis vil bli ført inn i vitnemålet.»

Konklusjon

Kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Til avsnitt 3.8 Praksisordning

Det ble påpekt tre punkter som måtte oppfylles under praksisordning.

1) Legg til en praksisperiode i utdanningen og sikre at studenter uten relevant arbeidsplass får annen praksisplass.

Det er lagt til en praksisperiode på 2 uker i løpet av Emne 2. Dette anses som tilfredsstillende.

2) Redegjøre for hvilke arbeidsplasser som vil være relevante som praksisplass.

De beskriver at relevante praksisplasser vil være boliger for utviklingshemmede og aktivitetssentre. Dette anses som tilfredsstillende.

3) Vise til relevante avtaler og avtalemaler for praksisarbeid i henhold til vurderingene i 3.7

Mal for praksisavtale er vedlagt og kravet anses som tilfredsstillt.

Konklusjon

Kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Til avsnitt 3.12 Infrastruktur

Det ble påpekt to punkter som måtte oppfylles under infrastruktur.

1) Legge ved leieavtale for lokalene som brukes til undervisning og kontorlokaler.

Leiekontrakt er vedlagt og kravet er dermed oppfylt.

2) Inngå en skriftlig samarbeidsavtale med minst ett bibliotek for å sikre at alle studentene får tilstrekkelig hjelp på biblioteket, dersom bibliotek skal inngå i fagskolens infrastruktur.

AOF Vestland påpeker at det ikke var deres intensjon at det skulle fremstilles som at de offentlige bibliotekene var en del av deres egen infrastruktur. De har dermed skrevet om infrastrukturbeskrivelsen for å klargjøre det. Videre beskriver de at de selv har et lite bibliotek som inneholder pensumlitteratur, tillegglitteratur, relevant lovverk og aktuelle Stortingsmeldinger og offentlige utredninger. Dette kravet anses derfor ikke lenger som relevant.

Konklusjon

Kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Samlet vurdering av «må»-punkter.

Vi vurderer at «må»-punktene i den sakkyndige vurderingen er innfridd på en tilfredsstillende måte.

4.2.2 Tilleggsvurdering av «bør»-punkter

Til avsnitt 3.1 Læringsutbytte og navn

Det ble anbefalt 5 «bør» punkter som del av vurderingen av studietilbudet (se under). Disse belyses under.

1)Vurdere å endre navnet slik at begrepet «kosthold» erstatter «ernæring».

Tilbyder har endret navnet i tråd med anbefaling til «Helsefremmende kosthold for mennesker med utviklingshemming».

2)Vurdere å rette opp navnet i avtalene tilhørende studiet.

Tilbyder har rettet navn på studiet i vedlagte avtaler.

3)Revidere Kompetansemålet «Kandidaten kan utføre individuelle tilrettelagte ernæringsmessige tiltak som kan bidra til helsefremgang for mennesker med utviklingshemming» slik at det fremgår at studentene kan bidra til «individuell tilrettelegging» sammen med helsepersonell, hvilket er oppnåelig for kandidatene.

Læringsmålet er revidert i tråd med anbefaling.

4)Inkludere vurdering av ernæringsstatus i de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene.

Ernæringsstatus er inkludert i læringsutbyttet.

5)I større grad fokusere på matvarer og kostholdsråd fremfor «ernæring»

Studieplanen og emneplanene er revidert slik at anbefalingen imøtegås.

Til avsnitt 3.2 Opptak

Det ble påpekt to punkter som burde endres under opptak.

1)Vurdere å ta opp søkere med fullført og bestått utdanning innen Barne- og ungdomsarbeiderfaget i utdanningsprogrammet for Helse- og oppvekstfag.

I studieplanen på side 9 er det nå endret til at søkere med fullført og bestått utdanning innen Barne- og ungdomsarbeiderfaget i utdanningsprogrammet for Helse- og oppvekstfag vil kunne søke på fagskoleutdanningen. Denne anbefalingen er dermed oppfylt.

2)Endre det formelle opptakskravet til følgende: «Fullført og bestått videregående opplæring fra programområdene Helsearbeiderfaget eller Barn- og ungdomsarbeiderfaget i utdanningsprogrammet for Helse og oppvekst. Hjelpepleiere og omsorgsarbeidere er også kvalifiserte søkere»

Det formelle opptakskravet er endret til det anbefalte.

Til avsnitt 3.3 Samarbeid med yrkesfeltet

Det ble anmerket at fagskolen burde konkretisere hvordan samarbeidet skal gjennomføres og bidra til å sikre utdanningens relevans for yrkesfeltet.

AOF Vestland svarer at de har jevnlig møter med Bergen Kommune og Etat for utviklingshemmede som sikrer at de blir informert om kompetansebehovet etaten har.

Til avsnitt 3.5 Omfang og studieplan

Det ble påpekt to bør punkter under avsnitt 3.5

1) *Tydeliggjøre at fordypningsemnet kun kan gjennomføres i etterkant av de to andre emnene.*

Dette er nå spesifisert i studieplan.

2) *Tydeliggjøre hvilke kapitler og sider av litteraturen som skal leses*

AOF avklarer i sitt tilsvarende svar at det utarbeides gjennomføringsplaner hvert år som gjenspeiler sidetallene i litteraturen som skal leses til hver eneste undervisningsdag. Dette vurderes som et godt tiltak for å hjelpe studentene med å henge med i undervisning.

Til avsnitt 3.6 Utdanningens innhold og emner

Det ble påpekt fem punkter som burde endres under utdanningens innhold og emner.

1) *Vurdere om utdannelsen skal omfatte ernæring til både barn, unge og voksne med utviklingshemming, eller kun for voksne. Dersom den også skal inkludere barn og unge bør retningslinjen «Forebygging, utredning og behandling av overvekt blant barn og unge» også inkluderes i litteraturlisten for emne 2.*

Den anbefalte retningslinjen er lagt til pensumlisten.

2) *Spesifisere hvilke sider som er relevante i Kosthåndboken (2012)*

Det er nå spesifisert i studieplanen at det er 18 sider som er relevante som pensum i kosthåndboken

3) *Redusere emne 3, og bruke mer tid til undervisning i emne 2 som inneholder mange relevante temaer.*

Det er satt av 18 timer ekstra til undervisning i emne 2 og denne anbefalingen anses derfor som oppfylt.

4) *Endre innhold og vurderingsform i fordypningsemnet slik at det bidrar i større grad til å oppnå overordnet læringsutbytte.*

Vurderingsformen i fordypningsemnet er ikke endret, men det er avsatt flere timer til veiledning. Derfor er vår vurdering at det vil være lettere for elevene å oppnå overordnet læringsutbytte med jevnlig veiledningstimer.

5) Vurdere å inkludere «Kostråd for fremme folkehelsen og forebygge kroniske sykdommer» under obligatorisk litteratur.

Anbefalingen er dessverre ikke tatt med i pensumlitteraturen, men det ansees heller ikke som avgjørende for læringsutbyttet.

Til avsnitt 3.7 Undervisning, veiledning og vurdering

Det ble gitt 3 «bør» punkter under avsnitt 3.7.

1) *Legge klare føringer for relevante problemstillinger samt bruk av kilder i fordypningsoppgaven.*

2) *Sikre mer og jevnlig veiledning av fordypningsoppgaven.*

AOF Vestland har redegjort for hvordan de sikrer at de to punktene innfris «Studenten skal med utgangspunkt i utfordringer knyttet til helsefremmende kosthold for mennesker med utviklingshemming på egen eller annen arbeidsplass definere problemstillinger knyttet til temaet. Problemstillingene skal godkjennes av faglærer. I forbindelse med bruk av litteratur i fordypningsoppgaven er det utarbeidet et hefte med «Ethiske retningslinjer for oppgaveskriving.» Dette gjennomgås for studentene allerede fra og med Emne 1. Denne undervisningen inkluderer også retningslinjer rundt anonymisering. Videre blir det veiledet i hvordan man skal gå frem for å finne fagfellevurdert litteratur.»

3) *Vurdere å vekte resultatene fra de tre emnene til en felles karakter for studiet.*

Dette er nå ivarettatt ved at det er tydeliggjort i studieplanen av samtlige karakterer fremgår på vitnemål, jmf. «må» punkt under 3.7.

Til avsnitt 3.9 Undervisningspersonale

Det ble påpekt et «bør» punkt under avsnitt 3.9

Ansette en faglig ansvarlig med tilstrekkelig ernæringskompetanse til å sikre at brukerne av studentenes kompetanse ivaretas på en god måte. Dette kan være en klinisk ernæringsfysiolog, alternativt en person med grunnleggende ernæringskompetanse som bachelorgrad i ernæring samt yrkeserfaring.

Denne anbefalingen er ikke fulgt.

Til avsnitt 3.10 Faglig ansvarlig

Det ble påpekt et punkt som burde oppfylles under faglig ansvarlig.

Ansette en fagansvarlig for utdannelsen som er klinisk ernæringsfysiolog eller som har en bachelorgrad i ernæring.

Denne anbefalingen er ikke fulgt.

Til avsnitt 3.11 Sensorer

Det ble påpekt et punkt som burde oppfylles under sensorer.

Det bør benyttes sensor med minimum bachelorgrad i ernæring, samt relevant erfaring fra yrkesfeltet.

Denne anbefalingen er ikke fulgt.

Til avsnitt 3.12 Infrastruktur

Det ble påpekt et punkt som burde oppfylles under infrastruktur

Legge til informasjon om at undervisningslokalene har PC til lærere ettersom det er opplyst i kravspesifikasjonen.

Denne informasjonen er nå lagt inn under informasjon om infrastrukturen og anbefalingen er dermed fulgt.

Samlet vurdering av «bør» punkter

«Bør» punktene er i all hovedsak imøtekommet hensiktsmessig.

Vi registrerer at AOF Vestland ikke har kommentert på følgende av våre «bør punkter» under avsnitt. 3.9 Undervisningspersonale, 3. 10 Faglig ansvarlig og 3.11 Sensorer

Ansette en faglig ansvarlig med tilstrekkelig ernæringskompetanse til å sikre at brukerne av studentenes kompetanse ivaretas på en god måte. Dette kan være en klinisk ernæringsfysiolog, alternativt en person med grunnleggende ernæringskompetanse som bachelorgrad i ernæring samt yrkeserfaring (3.9 Undervisningspersonale)

Det bør ansettes en fagansvarlig med bakgrunn innen ernæring. (3. 10 Faglig ansvarlig)

Det bør benyttes sensor med minimum bachelorgrad i ernæring, samt relevant erfaring fra yrkesfeltet.(3.11 Sensorer)

Vi oppfordrer sterkt til at AOF Vestland knytter til seg en fagansvarlig og sensorer med ernæringsfaglig teoretisk kompetanse tilsvarende minimum bachelorgrad, helst en klinisk ernæringsfysiolog, av hensyn sluttbrukerne av kandidatenes kompetanse. Dette vil bidra til å kvalitetssikre den faglige teorien som legges til grunn i studiet samt sikre at kandidatene oppnår ønsket læringsutbytte.

4.3 Endelig konklusjon fra sakkyndig komité

AOF Vestland har gjort betydelige endringer i studietilbudet det søkes om akkreditering for i tråd med våre innspill. Vi oppfordrer AOF Vestland til å ansette fagpersoner med minimum bachelorgrad i ernæring tilknyttet studietilbudet.

Utdanningen anbefales akkreditert.

5 Vedtak

NOKUT anser de faglige kravene for akkreditering av *Helsefremmende kosthold for mennesker med utviklingshemming* ved AOF Vestland som oppfylt. NOKUT akkrediterer derfor utdanningen.

Vedtaket gjelder utdanningen som er beskrevet i søknaden av 26. februar 2019 og i tilsynsrapporten.

Vedtaket gjelder for studiestedet Bergen.

Vedtaket er fattet med hjemmel i

- lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) § 5
- forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) § 47

6 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av

- søknad datert 26. februar 2019, NOKUTs saksnummer 19/02197-1
- tilsvar datert 18. september, NOKUTs saksnummer 19/02197-11

Vedlegg 1

Sakkyndig komité

Kravene til sakkyndige står oppført i fagskoletilsynsforskriften kapittel 2. De sakkyndige skal vurdere om søknaden oppfyller kravene for akkreditering av fagskoleutdanning, jf. fagskoletilsynsforskriften kapittel 3.

Den sakkyndige komiteen har bestått av følgende medlemmer:

- **Ane Cecilie Westerberg, Høyskolen Kristiania**

Ane Cecilie Westerberg ble utdannet som klinisk ernæringsfysiolog ved Universitetet i Oslo i 2006. Hun arbeidet klinisk ved Akershus universitetssykehus etter endt utdanning, før hun tok sin doktorgrad i klinisk ernæring. I tillegg har Ane arbeidet mange år i universitets og høyskolesektoren som både lektor, førsteamanuensis og studieleder innen ernæring. Hun har vært leder av «Nasjonalt fagorgan for forskning og utdanning innen ernæring» underlagt UHR siden 2018. Ane deltar i et tverrfaglig, internasjonalt forskningsprosjekt knyttet til ernæring i spedbarns- og barnealder, vekst og kognitiv utvikling.

- **Turid Iversen, Rehabilitering Vest**

Turid Iversen er autorisert klinisk ernæringsfysiolog (2018) med bachelorgrad i Human Ernæring fra Universitetet i Bergen og en mastergrad i klinisk ernæring fra Københavns Universitet. Utdannelsen har gitt henne kompetanse til å kritisk vurdere, formidle og utarbeide ernæringskunnskap om et bredt spekter av sykdomstilstander og til personer med ulike behov, herunder også personer med funksjonshemninger. Utover høyst relevant utdanning har Turid i perioden 2012-2018 arbeidet deltid med barn, ungdommer og voksne med funksjonshemming som bor i kommunale boliger og avlastningshjem både i Haugesund Kommune og Bergen Kommune. Per dags dato arbeider Turid som klinisk ernæringsfysiolog ved Rehabilitering Vest og driver Norsk Kostveiledning.

Sakkyndige skal ikke ha oppgaver ved fagskolen eller ha andre tilknytninger til fagskolen som kan medføre inhabilitet. De sakkyndige har erklært at de ikke er inhabile i saken.

Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige, og har ingen merknader.